

I. ZUR VOLLZUGSSTUFE DES VERBUMS

K 1

1. Zur Aktionsart

Achten Sie in folgenden Sätzen auf das Verhältnis von Aktionsart und Tempusstamm! Wie läßt sich das durch die Verbalform Gemeinte in der deutschen Übersetzung berücksichtigen?

1. «Μαιείαν¹⁾ ταύτην ἐγὼ τε καὶ ἡ μήτηρ ἐκ θεοῦ ἐλάχομεν» ἔφη Σωκράτης.
2. Ὁ παῖς τὸν δεσπότην ἀπέδρα. – Ἐν τῷ ψύχει καθεῦδον. – Λαβὲ τὸ βιβλίον.
3. Τὴν λύπην φεύγετε ὡς κακόν. – Μὴ θῆτε νόμους τούτοις πολίταις.
4. Οἱ σοφισταὶ πλεῖστα χρήματα ἐκτήσαντο ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν σοφίας.
5. Γοργίας οὐκ ἠπόρει περὶ τῆς ῥητορικῆς. – Μὴ εἰς τὰ λοιπὰ ἀθυμῶμεν.
6. Ἡ Ἑλλάς τότε αἰσχυρῶς διέκειτο. – Ἐκοιμήθη ὁ γέρον, οὐκέτι δ' ἀνέστη.
7. Διὰ κακίαν τὴν τῶν πολλῶν εἰς ἀπορίαν ἐπέσομεν. – Ἐξ ἐναντίας ἀπήνησαν.
8. Γυμναστικῇ μὴν καὶ μουσικῇ ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν²⁾ ἐπαιδεύοντο πάντες.
9. Εἶθε οὕτω θάλλοι τε καὶ εὐδαιμονοίη πᾶσα χώρα καὶ πόλις.
10. Ὡσπερ οἱ γὰρ στρόβιλοι (= Kreisel) ὅλοι ἐστᾶσι τε καὶ κινουῦνται.
11. Ὁ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἐπεφύκει πρὸς τὸ ἀληθές. – Ἡδονὰς ἐκτήσατο ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις.
12. Τότε οἱ γονεῖς φέρον ἐν κήπῳ τῷ περὶ τὴν οἰκίαν πολὺν χρόνον.
13. Τίς δὴ πάσας ἔλαβε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας πρὸς θεοῦ;
14. Ὀδυσσεὺς ἐν Ἄιδου εἶδεν καὶ Χλωρὴν γυνῆ δὲ ἦν τοῦ Νηλέως· * ἡ δὲ Πύλου βασίλευε³⁾. τέκεν δὲ οἱ ἀγλαὰ τέκνα (Homer, Odyssee 11,285).
15. * Ῥῆμα δ' ἐργμάτων χρονιώτερον βιοτεύει (Pindar, Nemeen IV 6).

Übersetzen Sie folgende Verbformen und betrachten Sie dabei das Verhältnis von Tempusstamm und Aktionsart des Verbums!

¹⁾ = ‚Hebammenkunst‘.

²⁾ Zu erg.: χρόνῳ.

³⁾ Den homerischen Formen fehlt das Augment.

ἔαξε, ἠθύμουν, ἀπήνησας, ἔγνωτε, ἠμφιγνόουν, ἠποροῦμεν, ἔστην, ἤρχον, ἤδοντο, ἔφκουν, ἤδουν, ἐκάλεσα, ἤκας, ἤδον, ἐκλείσαν, ἐκοιμήθησαν, ἐπορεύου, ἐκτήσασθε, ἔλαχον, ἔρρεον, ὠρμήθη, ἔφερε, ἔρριψα, ὑπώπτειον, ἐπαίζετε, ἔγραφες.

Von welchem Tempusstamm müßte bei folgenden Verben gemäß der an ihrem Inhalt erkennbaren Aktionsart die Vergangenheit gebildet werden?

νοσεῖν, βλέπειν, πονεῖν, φοιτᾶν, κεῖσθαι, τελεῖν, ἀνοιγνύναι, ζητεῖν, ἀναγινώσκειν, ἀγαπᾶν, τυγχάνειν, πιπράσκειν, πέμπειν.

K 2

2. Zum Aspekt

Versuchen Sie, in der deutschen Übersetzung jeweils die an der Verbalform spürbare Vorstellung der Handlung zu erfassen!

1. Ἐφοβήθη καὶ ἔτι καὶ νῦν τεθορύβημαι. – Πολλὰ ἀνθρώποις παρὰ γνώμην ἔπεσον.
2. Τῶν ἐναντίων οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἔφευγον, οἱ δὲ ἐβόων.
3. Πάντες ἐβοήθουν μοι· ἀλλ' οὐκ ἐδύνατο. – Οἱ Σύροι τοὺς ἰχθύς θεοὺς ἐνόμιζον.
4. Χέωψ ἐβασίλευσε, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι λέγουσιν, πεντήκοντα ἔτη.
5. Ἡ πενία πρὸς τὰς τέχνας δεινότερους καὶ πρὸς τὸν βίον τεχνικωτέρους τοὺς ἀνθρώπους κατέστησεν.
6. Τὴν παρὰ θάλασσαν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδικίου πατὴρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ πρῶτοι ἐκτήσαντο καὶ ἐβασίλευσαν.
7. Ὁ Συρακόσιος μάγος πολλὰ θαύματα ἐπεδείκνυ καὶ ὡς ἐν θαύματι ἀργύριον ἐλάμβανεν. – Σωκράτης πᾶσιν ἀφθόνως ἐπήρκει ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ.
8. Λόγοις τε καὶ χρήμασι ἥρουν τὸν ἀνθρώπον· ἀλλ' οὐχ ἠρέθη.
9. Ἐπειδὴ ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες, ὥστε (so daß) καὶ οἱ ἔσχατοι Βοιωτῆς καὶ Καλλιῆς ἐβοήθησαν.
10. Βασιλεὺς ἐξῆτει τοὺς Ἑλληνας τοὺς ἐν τῇ ἠπειρῳ, οὐσπερ πρότερον Λακεδαιμόνιοι αὐτῷ ἐξέδοσαν ὑπὲρ συμμαχίας.
11. * Οὐ μὲν πως πάντες βασιλεύσομεν ἐνθάδ' Ἀχαιοί· οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω (Homer, Ilias 2,203f).

12. * Καὶ ῥ¹⁾ ἔβαλε κνήμην ὑπὸ γούνατος²⁾ οὐδ' ἀφάμαρτεν³⁾ (Homer, Ilias 21,591).
 13. * Αἰ δὲ φρενῶν ταραχαὶ | παρέπλαγγξαν⁴⁾ καὶ σοφόν (Pindar, Olympien VII 31f).

Welche Sinnuancen werden an folgenden Verbformen spürbar?

ἔγέλασεν, ἰστάμην, ἠθύμηςας, ἠύρισκον, ἐνόσησεν, ἐτυχάνετε.

Achten Sie auch in der folgenden kleinen Fabel auf die Verbformen!

Βάτραχοι

Βάτραχοι δύο ἐν λίμνῃ ἐνέμοντο· θέρους δὲ ἐξηράνθη ἡ λίμνη· ταύτην κατέλιπον καὶ ἐπεζήτουν ἑτέραν· καὶ δὴ περιέτυχον φρέατι. Ἐνταῦθα δὲ ὑπέστησαν καὶ ἄτερος ἔφη θατέρῳ· «Συγκατέλθωμεν, ὦ οὔτος⁵⁾, εἰς τόδε τὸ φρέαρ». Ὁ δὲ ὑπέλαβε· «Ἐκ πολλοῦ γε», ἔφη, «δμβρος οὐ γέγονε· τάχα δὴ ξηρανθήσεται καὶ τὸ ἐνθάδε ὕδωρ· πῶς δ' ἀναβησόμεθα;»
 (Nach Äsop)

II. ZUM GENUS DES VERBUMS

K 3

1. Zum Medium

Versuchen Sie, in folgenden Sätzen jeweils die besondere Art des Mediums festzustellen und die dabei erkennbaren Sinnuancen in der Übersetzung mitauszudrücken!

1. Μέγα μέρος εἰς εὐτυχίαν ἢ τῶν χρημάτων κτῆσις συμβάλλεται.
2. Οἱ τῶν Αἰγυπτίων ἱερεῖς διὰ τρίτης ἡμέρας ἐξυροῦντο καὶ ἐλοῦντο (ψυχρῶ⁶⁾) δις ἐκάστης ἡμέρας καὶ δις ἐκάστης νυκτός.

¹⁾ ῥ' = ἄρα: ‚also, folglich, sofort‘.

²⁾ γούνατος = Gen. von γόνυ.

³⁾ Der hom. Form fehlt das Augment.

⁴⁾ παραπλάζειν = ‚verschlagen, verwirren‘.

⁵⁾ = Vokativ: ‚hedal‘, ‚Du da!‘.

⁶⁾ Zu erg.: ὕδατι.

3. Ἀπόθεσθε τὴν ῥαθυμίαν. – Ἐπὶ ῥαθυμίαν ἐτράπετο. – Προβάλλου ἀσπίδα ἀγαθῆς ἐλπίδος.
4. Κλεινοὶ εἰσιν οἱ νόμοι, οὓς ὁ Λυκοῦργος ἔθηκε τοῖς Λακεδαιμονίοις.
5. Τότε οἱ Πλαταιεῖς παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκκεκομισμένοι ἦσαν εἰς τὰς Ἀθήνας· οἱ δ' ἄνδρες ἠμύνοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ὑπὲρ τῆς πόλεως.
6. Τίθεται τοὺς νόμους ἐκάστη ἢ ἀρχὴ πρὸς τὸ ἑαυτῆ συμφέρον.
7. Πολλὰ εὐεργέτησε ὁ ἀνὴρ τοὺς φίλους τοὺς δυστυχεστάτους· τοὺς μὲν γὰρ ἐλύσατο ἐκ τῶν πολεμίων, τοῖς δ' εἰς ταφὴν παρέσχετο ἀργύριον.
8. Πλείστους ἀνθρώπους προσηγάγετο ὁ Σωκράτης τῆ φιλανθρωπία.
9. Οὐκ ἀκήκοας, ὅτι Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν υἱὸν ἱππέα ἐδιδάξατο ἀγαθόν; καλὴ δὲ δόξα ἐγένετο τῷ πατρὶ καὶ τῷ παιδί.
10. Φίλιππος Ἀριστοτέλη τὸν τῶν τότε ἐπιφανέστατον φιλόσοφον μετεπέμψατο.
11. Οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ἐπιστολάς μετεγράψαντο ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων.
12. Τίς δὴ ἀθανασίαν καὶ μνήμην καὶ εὐδαιμονίαν πορίζεται εἰς αἰεῖ;
13. * Πρῶτος ὑπ' ἀρνειοῦ¹⁾ λυόμεν· ὑπέλυσα δ' ἑταίρους (Homer, Odyssee 9,463).
14. * Αὖτις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λάας²⁾ ἀναιδῆς (Homer, Odyssee 11,598).
15. * Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροισεν³⁾ ἔθηκαν (Hesiod, Werke u. Tage 289).

Nehmen Sie folgende Verbformen medial und versuchen Sie, die jeweiligen Sinnmöglichkeiten in der Übersetzung zum Ausdruck zu bringen!

ἐκοσμεῖτο, ἀπέχεσθε, αἰτοῦμαι, ἠύρισκοντο, ἐβουλευσάμην, εἰρήνην ποιήσασθαι, τίνομαι, δικαζώμεθα, ἔθεντο, ἐθύετο, ἐπήγετο, κατεστρέψω, ἴσθαι, χριοίμην ἄν.

K 4

2. Zum Passiv

Geben Sie bei den folgenden Beispielsätzen die persönliche Konstruktion des griechischen Passivs in einer angemessenen Übersetzung wieder!

¹⁾ ἀρνειός = ‚Widder‘.

²⁾ λάας = ‚Stein, Felsbrocken‘ (den Sisyphos im Hades immer wieder den Berg hinaufzuwälzen hat).

³⁾ προπάροισεν m. Gen. (hier: τῆς ἀρετῆς) = ‚vorn, vorher, vor‘.

III. ZUM PARTIZIP

1. Zum adverbial gebrauchten Partizip

K 5 A) *Adverbial gebrauchtes Partizip als ‚participium coniunctum‘*

Versuchen Sie, in den folgenden Sätzen zu erfassen, in welchem Verhältnis die partizipiale Bestimmung zur Aussage des regierenden Verbums steht, und drücken Sie dies in der Übersetzung angemessen aus!

1. Ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὕσα δυνατωτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη.
2. Πάρεμι γέ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, δεησόμενος ὑμῶν. – Ἐπεμψέ με ζητήσοντα.
3. Αἱ μεταβολαὶ κάτω τε καὶ ἄνω γιγνόμεναι λύπας τε καὶ ἡδονὰς ἀπεργάζονται.
4. Τοῖς Πέρσαις εἰς γῆν εἰσβαλοῦσιν οἱ Ἕλληγες ἠναντιώθησαν.
5. Χρήματα μὴ ἔχων κακῶς πράττεις. – Κρατῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν σωφρονεῖς.
6. Τελευτῶν ὁ Σωκράτης ἐπὶ τοὺς χειροτέχνους ἦει ἐξετάσων τὴν σοφίαν.
7. Τίνες τῶν πολιτῶν οὐ προσδέονται τῆς εἰρήνης ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ναυκλήρων καὶ ἐμπόρων; – Τὸ παλαιὸν πλεῖστοι ἄνθρωποι ληζόμενοι ἔζων.
8. Οἰδίπους εἰς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ ἐπορεύθη.
9. Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις δημοκρατουμένη ἐταράχθη πολλαῖς στάσεσι.
10. Πλείστους ἢ πατρὶς εἰκῆ εἰς πόλεμον ἤγαγε τρωθησομένους ἢ ἀποθανουμένους.
11. Ἡ ναῦς διωκομένη ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς (sc. νεώς) φερομένη ἐνέβαλε νηὶ φιλίᾳ.
12. Ὁ τῶν ἑνδεκα ὑπηρέτης ἐλθὼν ἔδωκε τῷ Σωκράτει τὸ φάρμακον· διαλιπὼν χρόνον ἐπεσκόπει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη, κάπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα ἤρετο, εἰ (= ob) αἰσθάνοιτο.
13. * Ἐγὼ δ' αἰέσομαι, ἐκ Διὸς ἀρχόμενος (Alkman fr. 9D.).
14. * Ὀλεῖσθε δ' ἡδικηχότες τὸν ἄνδρα τόνδε (Sophokles, Philoktet 1035f.).

1. Ῥαδάμανθους ὑπὸ Μίνωνος βασιλικὴν καὶ δικαστικὴν τέχνην ἐδιδάχθη.
2. Οἱ Δακεδαίμονιοι τότε ὑφ' ἀπάντων Πελοποννησίων ἠπιστοῦντο.
3. Ὅσῳ μείζονά τις δύναιμι ἔχει, τοσούτῳ μείζονα λόγον ἀπαιτηθήσεται.
4. Πολλοὶ ἤδη χρημάτων ἕνεκα ἐπεβουλευθήσαν καὶ ἀνῆρέθησαν.
5. Οὐκέτι ἀπειλοῦμαι, ἀλλ' ἤδη ἀπειλῶ ἄλλοις.
6. Ἄλλο τι μείζον ἐπιταχθήσεσθε. – Τίς πιστευθήσεται τὴν ἀρχήν;
7. Παλαμῆδης διὰ σοφίαν σφόδρα ἐφθονήθη ὑπ' Ὀδυσσεύως.
8. Κύρος ὑπὸ τοῦ φίλου ἠτήθη ἵππον. – Κόλαξ οὐδ' ὑφ' ἐνὸς ἐπιστεύθη.
9. Προμηθεὺς τὸ ἦπαρ ἐκείρετο ὑπὸ γυπῶν. – Τὰ αἰσχρὰ ἐπιχειρεῖται.
10. Ὁ σατράπης ἀφήρητο τὴν ἀρχήν. – Τίς ἐπιτέτραπται τὴν φυλακὴν;
11. Ὁ κακοῦργος τύπτεται τῇ δημοσίᾳ μάστιγι πεντήκοντα πληγὰς.
12. Ἐν τῷ νῦν χρόνῳ σχεδὸν οὐδεμία πόλις περιβέβληται μεγάλη τείχη.
13. Πολλοὺς οἶδα, ὅσοι διὰ πλεονεξίαν τὸν βίον ἀφῆρέθησαν.
14. Σωκράτης οὐδ' ὑφ' ἐνὸς ἀπητήθη¹⁾ εὐεργεσίας.
15. * Ὡ γῆς μέγιστα τῆσδ' αἰεὶ τιμώμενοι, οἷ' ἔργ' ἀκούσεσθ', οἷα δ' εἰσόψεσθ', ὅσον δ' ἀρεῖσθε πένθος (Sophokles, Oidipus tyrannos 1223ff).

Zu welchen Verben bilden folgende intransitive Verben das Passiv?

ἀποθνήσκειν	getötet werden
δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν	hingerichtet werden
ἐκπίπτειν	vertrieben werden
φεύγειν	angeklagt werden, verbannt werden (sein)
ἀποφεύγειν	freigesprochen werden
εὖ (κακῶς) πάσχειν	gut (schlecht) behandelt werden
εὖ (κακῶς) ἀκούειν	gut (schlecht) beleumundet sein

Übersetzen Sie folgende Passivformen!

ἀμελοῦμαι, ἐφθονοῦμεθα, ἐπιχειροῦνται, ἐνωχλούμην, ταῦτα ἐπέσταλσαι, ὑπὸ τῶν ἡδονῶν κρατῆ, καταφρονοῦνται, καταψηφισθῆναι θανάτου, τί ἐπιταχθήσομαι;

¹⁾ ἀπαιτῶ = ‚ich fordere zurück‘, ἀπαιτοῦμαι = ‚von mir wird zurückgefordert‘; freier: ‚ich bleibe jemandem etwas schuldig‘.

Bestimmen und übersetzen Sie folgende Partizipialformen!

διδαχθείς, διδαζόμενος, διδάξων, διδασκόμενος, δεδιδαγμένος, ειδυῖα, είσομένη, έσομένη, οὔσα, ίδοῦσα, αίδεσομένη, γραφέντα, ταφέντα, κλαπέντα, κρυφθέντα, πλαγέντα, σφαγέντα, γνόντι, δύντι, βάντι, άποδράντι, στάντι, άλόντι, φύντι, νεμούσης, νειμάσης, νενεμημένης, νεμεθείσης, νικώσης, τεμόντες, τεκόντες, λαθόντες, μαθόντες, λαβόντες, τυχόντες.

K 6 B) *Adverbial gebrauchtes Partizip als ‚genitivus absolutus‘*

Achten Sie in den folgenden Sätzen bei der Auflösung des *genitivus absolutus* besonders auf das Zeitverhältnis der partizipialen Aussage zum Verbalvorgang des regierenden Satzes!

1. Κύρος άνέβη επί τά ὄρη οὐδενός κωλύοντος. – Ζώντός μου εὔ πράξεις.
2. Αἱ μέλιτται διαφθαρέντος τοῦ βασιλέως διασκεδάννυνται.
3. Ἄλέξανδρος ἠγάσθη Διογένης τὸ θάρρος καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὅτι οὐ κατεπλάγη ἐπιστάντος αὐτοῦ. – Πάντων γελώντων ἀπῆλθεν.
4. Καὶ μεταπεμπομένου τοῦ διδασκάλου οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν.
5. Τῶν σωμάτων θηλυνομένων καὶ αἱ ψυχαὶ πολὺ ἀρρωστώτεραι γίγνονται. – Ζώντων οὐχ ἑταίρων ὀρφανός μοι ἐγένετο ὁ βίος.
6. Τετράπουν τὸ γένος τῶν ζώων ἐκ ταύτης ἐφύετο τῆς προφάσεως¹⁾, θεοῦ βάσεις ὑποτιθέντος πλείους τοῖς μᾶλλον ἄφροσιν.
7. Περικλῆς ὄχετο κατὰ τάχος ἐπὶ Καῦνου²⁾ καὶ Καρίας³⁾, ἐσαγγελθέντων ὅτι Φοίνισσαι νῆες ἐπ’ αὐτοῦς πλέουσιν.
8. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος.
9. * Τί γὰρ πατὴρ θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις | ἄγαλμα μεῖζον; (Sophokles, Antigone 703f).
10. * Οὐ τις ἐμεῦ ζώντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει συμπάντων Δαναῶν³⁾ (Homer, Ilias 1,88ff).

¹⁾ ἐκ ταύτης τῆς προφάσεως = ‚aus dem Grund, weil . . .‘

²⁾ Καῦνος = eine Stadt in Karien; Καρία = eine Landschaft im südwestlichen Kleinasien.

³⁾ Ion. ἐμεῦ, δερκομένοιο, κοίλης .. νηυσὶ = att. ἐμοῦ, δερκομένου, κοίλαις ναυσὶ; verbinden Sie συμπάντων Δαναῶν mit οὐ τις!

Achten Sie in der folgenden kleinen Geschichte genau auf die Partizipien!

«Μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ»

Νεανίας τις δαπανηρὸς πάντα τὰ ἑαυτοῦ ἀνῆλώκει πλὴν τοῦ ἱματίου· καὶ δὴ τοῦτο ἀπέδοτο ἰδὼν τὴν πρώτην χελιδόνα· ἐτεκμήρατο γάρ, ὡς θέρος ἤδη εἶη. Ὑστερον δὲ κρύους γενομένου δεινοῦ διεφθάρη ἡ χελιδὼν καὶ ὁ δαπανηρὸς ῥιγῶν γε ὠργίσθη τῇ ἀπάτῃ μάλᾳ ὀνειδίζων τῇ χελιδόνι.

(Zitat bei Aristoteles)

K 7 C) *Adverbial gebrauchtes Partizip als ‚accusativus absolutus‘*

Versuchen Sie, in den folgenden Sätzen jeweils das Verhältniss des Partizips zum regierenden Verbum oder gegebenenfalls der Partizipien zueinander zu erfassen!

1. Ἄδελφοκτόνος, οὐδὲν δέον, γέγονα. – Τὴν πόλιν ἀπέλιπον οὐ προσῆκον.
2. Δεδογμένον οἱ Ῥωμαῖοι εὐθύς οὐκ ἐπεχείρησαν τοῖς ἐναντίοις.
3. Συνδόξαν τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ Κύρος γαμεί τὴν Κυαζάρου θυγατέρα.
4. Οὐδεὶς τὸ μεῖζον κακὸν αἰρήσεται ἐξὸν τὸ ἔλαττον.
5. Σιωπῇ ἐδείκνουν, οὐδὲν τοῦτο προστεταγμένον αὐτοῖς.
6. Οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο, ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ, καλῶς παρασχόν, οὐ ξυνέβησαν. – Σὲ οὐχὶ ἐσώσαμεν οἶόν τε ὃν καὶ δυνατόν.

Verhältniss der Partizipien zueinander

7. Ὁ Κύρος ὑπολαβὼν τοὺς φυγάδας συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον.
8. Οἱ ἄνθρωποι λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγοντες ὀλίγοι ἀπέθνησκον.
9. Οἱ πελτασταὶ προδραμόντες στάδια πέντε ἢ ἕξ τῶν ὀπλιτῶν, διαβάσαντες τὴν χαράδραν, ὀρῶντες πρόβατα πολλὰ καὶ ἄλλα χρήματα προσέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον.

Studieren Sie in folgender Partizipialkette das Verhältniss der Partizipien zueinander!

Die Stufenfolge zeigt die Grade der ‚Unterordnung‘ der Partizipien unter das regierende Verbum:

	Ἀρχέλαος τὸν θεῖον				ἀπέσφαξε καὶ ἠφάνισε.
1. Grad				νύκτωρ ἐξαγαγῶν	
2. Grad			ἐμβαλῶν εἰς ἅμαξαν		
3. Grad		ξενίσσας καὶ καταμε- θύσας			
4. Grad	μεταπεμ- ψάμενος	(dann)	(dann)	(dann)	(und)
Archelaos hat den Onkel	kommen lassen,	bewirtet und be- trunken gemacht,	auf einen Wagen geworfen,	nachts außer Haus ge- bracht,	schließlich getötet und verschwin- den lassen.

ZUR WIEDERHOLUNG („participium coniunctum“ – Passiv):

1. Παλαμήδην πάντες ὑμνοῦσιν, ὥς διὰ σοφίαν φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύος ἀπόλλυται. – Ἐν αἰτηθεὶς πολλὰ δίδως.
2. Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται.

K 8 D) Nähere Bestimmung des adverbial gebrauchten Partizips durch sinnerhellende Adverbien oder Partikeln

Geben Sie das durch die beigefügten Adverbien und Partikeln erhellte Sinnverhältnis der Partizipien in der deutschen Übersetzung klar wieder!

1. Σωκράτης ἅμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη ἐπὶ τὴν γῆν.
2. Ἡ ψυχὴ εὐθὺς ἀπαλλακτομένη τοῦ σώματος διασκεδάννυται.
3. Ἄτε πυκνοῦ ὄντος τοῦ ἄλσους οὐχ ἐώρων οἱ ἐντὸς τοὺς ἐκτός.
4. Πολλοὶ καίπερ οὐκ ἀδικοῦντες ἀπέθανον. – Ὁ Κῦρος ἄτε παῖς ὧν ἤδετο τῇ σχολῇ.
5. Τό γ' ἀληθές οὐ σιωπῶ ἄλλως τε καὶ περὶ ἀληθείας λέγων.
6. Ἦσαν ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς οἷα ἀπροσοκλήτου τοῦ κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου.

7. Ὁμηρος ἐν ταῖς τῶν ἡρώων ἐστιάσεσιν οὐκ ἰχθύσιν αὐτοὺς ἐστιᾷ καὶ ταῦτα ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας.
8. Σὺν σοὶ ὄμωσ καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ (sc. χώρᾳ) ὄντες θαρροῦμεν.
9. Ἦκομεν ἐσπέρας ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, οἷον δὲ διὰ χρόνου (= nach langer Zeit) ἀφιγμένος ἦα ἐπὶ τὰς συνήθεις διατριβὰς.
10. * Ἄνάσχεο κηδομένη περ (Homer, Ilias 1, 586).
11. * Πείθου γυναιξί, καίπερ οὐ στέργων ὄμωσ (Aischylos, Sieben gegen Theben 712).
12. * Γυναικὶ πείθου μηδὲ τάληθῆ κλύων (Euripides, fr. 440).

ὥς beim Partizip

Versuchen Sie, die Bedeutung und Funktion des ὥς mit Part. zu erfassen!

1. Οἱ Ἀθηναῖοι εἰς Ἴωνίαν ὥς οὐχ ἰκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς ἀποικίας ἐξέπεμψαν.
2. Κατακείμεθ' ὥσπερ ἐξὸν ἠσυχίαν ἄγειν. – Ἐλάμβανε τὸ τόξον ὥς κατατοξεύσων αὐτόν.
3. Τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν ὥς τὴν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὔσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν¹⁾ κατάλυσιν¹⁾.
4. Τὴν παρὰ τοῦ κιθαριστοῦ σοφίαν οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ὥς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ.
5. Οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον δεδίασιν ὥς εὖ εἰδότες, ὥς μέγιστον τῶν κακῶν ἐστίν.
6. Ὡς δεδιότων ἡμῶν, ὦ Σώκρατες, πειρῶ ἀναπειθεῖν, ὥς οὐδέν ἐστι δεινὸν ὁ θάνατος.
7. Ἀναβάντες οἱ Ἑλληγες ἐνταῦθα ἔμενον ὥς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δὲ οὐ κατεῖχον, ἀλλὰ μαστός (= Hügel) ἦν ὑπὲρ αὐτῶν.

2. Zum prädikativ gebrauchten Partizip

A) Prädikativ gebrauchtes Partizip auf das Subjekt bezogen

K 9

a) bei τυγχάνω, διατελῶ, λανθάνω u. ä. Verben

Gestalten Sie in folgenden Partizipialverbindungen das Partizip zum Hauptverbum und das verbum finitum zu einem Adverb um!

¹⁾ Zu erg.: ὁμιλίαν bzw. τῆς ἀρετῆς.

ἔτυχε παραγενόμενος – διετέλουν διαλεγόμενοι – φανερός εἰμι ψευδόμενος – ἔφθασάς με ἐκεῖσε ἐλθῶν – ὤχετο ἀπιῶν – λελήθαμεν τοὺς γονέας ἀπερχόμενοι – διεγένου βοῶν – ὑπήρξατε βοῶντες – οὐκ ἔφθην κατακλιθεὶς καὶ ἐκοιμήθην.

Achten Sie in den folgenden Sätzen auf eine angemessene Übersetzung des Partizips!

1. Ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παιδῶν οὐδὲν διαφέροντες. – Λέληθα ἐμαυτὸν σοφὸς ὢν.
2. Ἀπὸ θαυμαστῆς ἐλπίδος ὀχόμην φερόμενος. – Σμικρὸν γε ἔφθης με ἐρόμενος.
3. Πολλοὶ τὸν ἅπαντα χρόνον διάγουσιν μεθύοντες.
4. Οἱ σοφισταί, οἳ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύχχανον ὄντες, ἀφίκοντο εἰς Σάρδεις.
5. Οὐκ ἔφθην εἰς Τροίζην¹⁾ ἐλθόντες καὶ τοιαύταις νόσοις ἐλήφθημεν.
6. Σωκράτης φανερός ἦν καὶ δημοτικὸς καὶ φιλόανθρωπος ὢν.
7. Ἡ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὕσα.
8. Ὁ διδάσκαλος ἔφθασε τοὺς γονέας ἐπ' ἄλλο τι ἐπιτήδευμα τρέψας τὴν τοῦ παιδὸς διάνοιαν. – Ἔτυχε ἡμῶν ἡ φυλὴ Ἀντιοχίς πρυτανεύουσα.
9. Μὴ λάθης σαυτὸν μηδὲν μήτε εἰδῶς μήτε εἰσόμενος περὶ θεοῦς.
10. Οὐδὲν ἄλλο ποιῶν διαγεγένηται ὁ Σωκράτης ἢ διασκοπῶν τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἄδικα.
11. Ἐφθησαν πολλῶ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀφικόμενοι.
12. Ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπήρξαμεν κακῶς ποιῶντες.
13. * Τί δῆτα²⁾ νῦν ἀφιγμένος κυρῶ³⁾ (Sophokles, Oidipus auf Kolonos 1308).
14. * Πάντας ἐλάνθανε δάκρυα λείβων (Homer, Odyssee 8,93).

ZUR WIEDERHOLUNG (Medium des Verbumb):

1. Ἦν χιῶν πολλὴ καὶ ὑπὸ τοῦ ψύχους τὸ ὕδωρ, ὃ ἐφέροντο οἱ στρατιῶται ἐπὶ δεῖπνον, ἐπήγγυτο καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπεκαίοντο ῥινας τε καὶ ὄτα.
2. Ὡς ἐσομένους ὠφελίμους τοὺς νόμους τιθέμεθα εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον.

¹⁾ Τροίζην = Akkusativ: Troizen ist eine Stadt in der Argolis auf der Peloponnes.

²⁾ τί δῆτα; = ‚weshalb denn?‘

³⁾ = τυγχάνω.

K 10 b) bei den Verben des ‚Müde-werdens‘, ‚Aufhörens‘, ‚Unterliegens‘ und ‚Unrechthuns‘ sowie deren Gegenteil

Geben Sie in folgenden Sätzen das Partizip in angemessener Weise wieder!

1. Ὁ Θρασύβουλος καλῶς ἐποίησεν οὕτως τελευτήσας τὸν βίον.
2. Τίς δὴ περιγίγνεται σου καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ εὖ ποιῶν;
3. Ἄδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες.
4. Ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον¹⁾ ψυχόμενα. – Πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἀνηπακότες.
5. Μὴ κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. – Οὐποτε ἐπαυόμην ὑμᾶς οἰκτίρων.
6. Οἱ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγοὶ τοὺς Ἕλληνας ἔπαυσαν φοβουμένους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν. – Εὖ ἐποίησας ἀφικόμενος.
7. Πρὸς γένη πολλά τῶν βαρβάρων κινδυνεύων οὐκ ἀπέπειν.
8. Τὴν φιλοσοφίαν παῦσον ἄλλοτε ἄλλα λέγουσαν.
9. Εἰς μεγάλην ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἢ τούτου πονηρία καὶ ψευδολογία καταστήσασ' ἔχει. – Καρτερεῖτε σπεύδοντες.
10. Ἡ πόλις δημοκρατούμενη καὶ ἐλευθέρα ἐστίν.
11. Ὁρῶντές σε ἀνεξόμεθα καὶ καρτερήσομεν ὑπὸ σου εὐεργετούμενοι.
12. Καὶ τί πότε' ἐστίν οὗτος ἐκεῖνου διαφέρων; – Οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιῶντες.
13. Ἄδικεῖ Σωκράτης οὐς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων.
14. * Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν θεοὶ βίον ἀνθρώποισι (Hesiod, Werke und Tage 42).
15. * Πέπαυμαι τοὺς ἐμοὺς θρηγῶν πόνους (Aischylos, Prometheus 615).

ZUR WIEDERHOLUNG (adverbial gebrauchtes Partizip):

1. Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, τί ἐστίν πολέμιον ἀνθρώποις, «αὐτοί», ἔφη, «ἐαυτοῖς».
2. Οἱ Πελοποννήσιοι κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν Κερκυραίων πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας καὶ Βρασιίδου παραινῶντος Ἀλκίδα²⁾, ἰσοψήφου³⁾ δὲ οὐκ ὄντος.

¹⁾ ἦτρον = ‚Unterleib, Bauch‘.

²⁾ Alkidas ist spartanischer Nauarch, d.h. Flottenbefehlshaber.

³⁾ ἰσόψηφος = ‚gleichberechtigt‘ (gleiches Stimmrecht habend).

B) Prädikativ gebrauchtes Partizip auf das Subjekt oder Objekt bezogen

K 11

a) im Nominativ oder Dativ bei den Verben des Affekts

Erfassen Sie in folgenden Verbindungen den Sinn des Partizips!

ἀγαπῶ ἱκανὸν ἔχων βίον – ἦδεσθε ἡμῖν βλαβεῖσιν – ὠργίσθη ὑμῖν ἕξαπα-
τήσασι – λυπούμεθα ὑφ' ὑμῶν προδομένοι – οὐ μετεμέλησέ μοι τάληθῆ
εἰπόντι – ἄρ' οὐκ αἰσχυνοῦμεθα κακουργήσαντες; – χαλεπῶς φέρω νεικη-
μένος.

Versuchen Sie, in den folgenden Beispielsätzen das Partizip auf die stilistisch
angemessenste Weise aufzulösen!

1. Ὁ θεὸς πολλάκις χαίρει τοὺς μὲν μικροὺς μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ
μεγάλους μικροὺς. – Χαίρεις μοι εὖ ἀκούοντι.
2. Μετεμέλησε τῷ Ξέρξῃ τὸν Ἑλλησποντον μαστιγῶσαντι.
3. Ἦκει εἰς τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, ἣν ἕκαστος πατρίδα ἔχων
πρώτην ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἀγάλλεται.
4. Καὶ τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων. – Οὐκ ἀγαπῶ ζῶν ἐπὶ τούτοις.
5. Οἱ ἀγαθοὶ χαίρουσιν τῇ πατρίδι εὖ πραττούσῃ.
6. Διὰ τί μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες;
7. Οἱ Ἀθηναῖοι ἤχθοντο τοῖς Λακεδαιμονίοις τὰς σπονδὰς λύσασι.
8. Σφόδρα ἀλγῶ ἀκούων τὰ τῶν φίλων κακά.
9. Ἀδικούμενοι οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται ἢ βιαζόμενοι.
10. Οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι.
11. * Σὺ μὲν γέγηθας ζῶν, ἐγὼ δ' ἀλγύνομαι (Sophokles, Philoktet 1021).
12. * Τιμώμενοι χαίρουσιν <οἱ θεοὶ> ἀνθρώπων ὑπο (Euripides, Hippoly-
tos 8).

ZUR WIEDERHOLUNG (adverbial gebrauchtes Partizip):

Achten Sie vor allem auf die richtige Übersetzung von ὡς mit Partizip!

1. Σωκράτης ἐρωτήσαντός τινος, εἰ (= ob) νομίζει τὸν μέγαν βασιλέα
εὐδαίμονα, «οὐκ οἶδ'», ἔφησε, «πῶς ἀρετῆς καὶ παιδείας ἔχει», ὡς
τῆς εὐδαιμονίας ἐν τούτοις, οὐκ ἐν τοῖς τυχηροῖς ἀγαθοῖς κειμένης.
2. Σωκράτης ἀνίστατο εἰς οἰκημὰ τι ὡς λουσόμενος.
3. Ἀργεῖοι Κλεόβεως καὶ Βίτωνος εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν εἰς
Δελφοὺς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων.

K 12 b) im Akkusativ oder Nominativ bei den Verben der Wahrnehmung und deren
Kausativa

Übersetzen Sie die folgenden Partizipialverbindungen!

κατέλαβόν σε ἀναγινώσκοντα – δῆλον ἐποίησας οὐκ ἐπιστήμων ὦν –
δείξομεν οὐκ ἄπειροι ὄντες – εὐρήσεις με ἄργον ὄντα – Ὀμηρος τὸν
'Αχιλλέα λέγοντα ποιεῖ – ἤκουσα τοῦ πατρὸς βοῶντος – ἤκουσά σε
ἐλθόντα.

Achten Sie in den folgenden Sätzen auf das richtige Verständnis des Parti-
zips!

1. Σωκράτης καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ Πρωταγόραν κατέλαβον περιπατοῦντα
ἐν τῷ Κριτίου. – Τούτους πολλὰ καὶ καλὰ εὔρον ἐπισταμένους.
2. Πότε δὴ ἀλώσεται οὗτος ἀδικῶν; – Ἐγνων τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην.
3. Τοὺς συμμάχους οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους.
4. Σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς ἀσκηταὶ ὄντες τῶν καλῶν κάγαθῶν ἔργων.
5. Ἐπιδείξω τοῦτον πανουργοῦντα καὶ μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον
καὶ διακλέπτοντα τοῖς αὐτοῦ λόγοις τὴν ἀλήθειαν.
6. Λιβύη δηλοῖ ἑαυτὴν οὔσα περιβόητος.
7. Χάρης ἠύρηται πιστῶς καὶ εὐνοικῶς πράττων ὑπὲρ ἀπάντων.
8. Ἡ ἀνθρωπεία φύσις ἀσμένη ἐδήλωσεν ἀκρατῆς μὲν ὀργῆς οὔσα,
κρείσσω δὲ τοῦ δικαίου. – Ἐμαυτῶ ξυνήδειν οὐδὲν ἐπισταμένῳ.
9. Πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἱ ποιηταὶ ποιοῦσιν καὶ
διαλεγόμενους καὶ συναγωνιζομένους.
10. Οἱ Ἀθηναῖοι δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες τῇ Μιλήτου
ἀλώσει.
11. Πάντες ἦδεσαν Σωκράτην ἀπ' ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρ-
κέστατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν ἐγκρατέστατον ὄντα.
12. Ἦσθησθαι οὖν πῶποτέ μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος;
– Ἦκουον δηουμένην τὴν χώραν.
13. Ἦκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου.
14. Οὐ περιοπτεῖα ἐστὶν ἢ Ἑλλάς ἀπολλυμένη.
15. * Σαφῆ| σημεῖα φαίνεις ἐσθλὸς εἰς ἡμᾶς γεγῶς (Sophokles,
Elektra 23f).
16. * Πρὸς ἀνδρὸς ἦσθητ' ἡδικημένη. – Μὴ μ' ἔρημον ἐκπεσοῦσαν
εἰσίδης (Euripides, Medea 26 bzw. 712).

K 13 C) Schwierigkeiten beim Übersetzen des prädikativ gebrauchten Partizips

Achten Sie in den folgenden Sätzen auf eine angemessene Auflösung des Partizips!

1. Πολλοὶ ἀπέγνωσαν τῆς σωτηρίας ὄρωντες οὕτως αἰσχροῦς διακειμένην τὴν Ἑλλάδα καὶ πολλὰ μὲν αὐτῆς ὄντα ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ, πολλὰς δὲ πόλεις ὑπὸ τυράννων ἀναστάτους γεγενημένας.
2. Ἐν τῷ ἰσχυρῷ χειμῶνι καὶ αὐτός ποτε καθεζόμενος συχρὸν χρόνον κατέμαθον ἀναστάς μόλις καὶ τὰ σκέλη ἐκτείνας.
3. Ὁ Θεμιστοκλῆς τὴν πόλιν περιιδὼν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀνάστατον γενομένην ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐξέπεσε τῆς πατρίδος.
4. Οἱ Βαβυλώνιοι μαθόντες ὑπὸ τῶν συμμάχων προδεδομένοι ἐπαύσαντο ἀντέχοντες τοῖς πολεμίοις.
5. Οἱ Ἀθηναῖοι ἠπόρουσαν ὄρωντες τῶν ἐπιτηδεῶν τὴν περὶ τὴν Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην.
6. Ὁ κῆρυξ ἀφικόμενος ἤυρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους.
7. Εὐθύς Καίσαρος φονευθέντος οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς σφαγέας εἶδον καὶ Μάρκον Βρούτῳ παύοντα τὸν τῶν πολιτῶν θόρυβον ὡς οὐδενὸς κακοῦ γεγονότος.
8. Οἱ Ἕλληνας ἀκούσαντες τὸν Ἄθω ὑπὸ τῶν Περσῶν διοργανούμενον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ζευγνύμενον σχεδὸν τῆς ἐλπίδος ἀφείντο.

ZUR WIEDERHOLUNG (adverbial gebrauchtes Partizip):

1. Εἷς ἔχων ἱατρικὴν πολλοῖς ἱκανός ἐστιν ἰδιώταις.
2. Σωκράτης ἐν τοῖς δικασταῖς· «Ἐγώ», ἔφη, «οὐχ ἰκετεύσω ὑμᾶς μετὰ πολλῶν δακρύων καὶ ταῦτα κινδυνεύων τὸν ἔσχατον κίνδυνον».
3. Μόνος ὁ νοῦς παλαιούμενος ἀνηβᾶ καὶ ὁ χρόνος τᾶλλα πάντα ἀφαιρῶν τῷ γῆρα προστίθῃσι τὴν ἐπιστήμην.

3. Zum attributiv gebrauchten Partizip

K 14 A) Attributiv gebrauchtes Partizip mit Substantiv

Geben Sie folgende Partizipialverbindungen mit Relativsatz wieder!

τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ οἰκοῦντας – τὰ θηρία τὰ τὴν Ἰταλίαν νεμόμενα – θεοῦ τοῦ πάντα σφάζοντος – ὁ Πέρσης ὁ φέρων τὰ γράμματα – ἡ εὐτυχία ἢ κατὰ τοὺς νόμους γενομένη – ἀρετῆς ἕνεκα τῆς ἐν ἐκείνοις

τοῖς κινδύνοις γενομένης – Λυκοῦργον τὸν θέντα τοὺς νόμους – οἱ χρονοὶ οἱ πίπτοντες ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν.

Geben Sie in folgenden Sätzen das Partizip in einer angemessenen Übersetzung wieder!

1. Ὁ δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητός (sc. ἐστιν).
2. Ἡ ἀποδημία ἢ νῦν μοι προστεταγμένη μετ' ἀγαθῆς ἐλπίδος γίγνεται.
3. Θεοὺς τοὺς αἰεὶ ὄντας καὶ πάντ' ἐφορῶντας καὶ πάντα δυναμένους φοβούμενοι μήποτ' ἀσεβὲς μηδὲν μηδὲ ἀνόσιον μήτε ποιήσητε μήτε βουλεύσητε.
4. Ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται.
5. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς δέκα στρατηγούς τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας θανάτῳ ἐζημίωσαν.
6. Ἐπίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σου γιγνομένοις φίλους.
7. Ὁ Μαρδόνιος τὴν τῶν Ἀθηναίων χώραν ἀπασαν κατέφθειρε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε καὶ τὰ ἱερά τὰ καταλειμμένα παντελῶς ἐλυμήνατο.
8. Ἀντιποιοῦμαι ἀρετῆς οὐ τῆς ἐπὶ τῶν τεχνῶν ὀνομαζομένης καὶ πολλῶν ἄλλων, ἀλλὰ τῆς τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς μετ' εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ἐγγιγνομένης.
9. Διογένης Ἀλέξανδρον ἠρώτησε· «Ἡ οὐκ Ὀλυμπιάς ἐστιν ἢ εἰποῦσα, ὅτι οὐκ ἐκ Φιλίππου τυγχάνεις γεγονώς, ἀλλ' ἐκ δράκοντος ἢ Ἄμμωνος;»
10. Ὁ δῆμός ἐστιν ὁ περιτιθεὶς τῇ πόλει τὴν δύναμιν.

ZUR WIEDERHOLUNG (prädikativ gebrauchtes Partizip):

1. Αἰδῶ δὲ καὶ φόβον οὐχ ὄραξ ἐμφυτά τε ἀνθρώποις ὄντα καὶ πολλῶ μᾶλλον ἐν τοῖς ὄχλοις ἢ ἐν ταῖς ἰδίαις ὀμιλίαις παριστάμενα;
2. Ὁμηρος πεποίηκεν ἀλγοῦντας τοὺς θεοὺς καὶ στένοντας καὶ τιτρωσκομένους καὶ ἀποθνήσκοντας σχεδόν.

K 15 B) Attributiv gebrauchtes Partizip ohne Substantiv

Studieren Sie das Partizip in dieser Funktion in den folgenden Sätzen!

1. Τίς τεκμαίρεται περὶ τῶν μελλόντων τοῖς γεγενημένοις;
2. Ὁ ἀδικηθεὶς ῥαδίως εὐρίσκειται τοὺς βοηθήσοντας.
3. Ὁ πολιτικός οἶδεν τὰ συμφέροντα ἀνθρώποις εἰς πολιτείαν.

4. Τὰ ἀναγκαῖα ὑπάρχοντά ἐστι πᾶσιν τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει.
5. Πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαντα τὰ ἔργα σου ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρτανόμοις ἐπιτιμῶντας.
6. Μηδενὶ ἔστω μηδὲν ταμιεῖον, εἰς δ' οὐ πᾶς ὁ βουλόμενος εἴσεισι.
7. Σωκράτης οὐκ ἐσκόπει, ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει.
8. Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας.
9. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν.
10. *Ἔσται δὲ ὁ βίος εὐδαίμων τοῦ κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐνεργοῦντος.
11. Τί ἐρωτᾷς τὰ οὐδὲν σοι προσήκοντα;
12. Μὴ πιστεύε τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις λέγουσι.
13. Οὐ τὸν τυχόντα ἀγαπῶ. – Τίς οἶδεν τὴν Μίδου λεγομένην κρήνην;
14. * Τεθναῖσιν οἱ θανόντες (Euripides, Alkestis 541).
15. * Οὐ γὰρ τὸ μέλλον ἐκ θεῶν ἠπίστατο (Aischylos, Perser 373).

Über Wohlstand und Glück der Bürger

Πᾶς εὐρήσει τὸ παλαιὸν ἐν εἰρήνῃ πάνυ πολλὰ χρήματα εἰς τὴν πόλιν ἀνερχθέντα, ἐν πολέμῳ δὲ πάντα ταῦτα καταδαπανηθέντα· γνώσεται καὶ ἐν τῷ νῦν χρόνῳ διὰ μὲν τὸν πόλεμον καὶ τῶν προσόδων πολλὰς ἐκλιπούσας καὶ τὰς εἰσελθούσας προσόδους εἰς παντοδαπὰ καταδαπανηθείσας, ἐν δὲ εἰρήνῃ ἠϋξημένας. (Xenophon)

Καὶ τὰς εὐπραγίας ἅπαντες ἴσμεν καὶ παραγινομένας καὶ παραμενούσας οὐ τοῖς τὰ τεῖχη κάλλιστα καὶ μέγιστα περιβεβλημένοις¹⁾, οὐδὲ τοῖς μετὰ πλείστων ἀνθρώπων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον συνηθροισμένοις, ἀλλὰ τοῖς ἄριστα καὶ σωφρονέστατα τὴν ἑαυτῶν πόλιν διοικοῦσιν. (Isokrates)

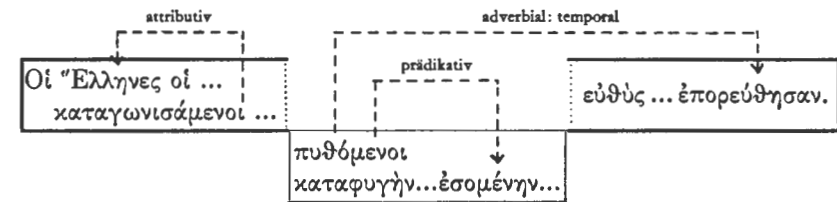
K 15a 4. Zusammenfassende Wiederholung aller Funktionen des Partizips

In dem folgenden Satz begegnen alle 3 Funktionen des Partizips:

Οἱ Ἕλληνες οἱ τοὺς Πέρσας καταγωνισάμενοι ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ πυθόμενοι καταφυγὴν ἀνά τὰ ὄρη ἐσομένην αὐτοῖς εὐθύς ἐκεῖσε ἐπορεύθησαν.

¹⁾ von περιβάλλεσθαι = ‚sich umgeben‘ (τι = mit etwas): vgl. K. 4.

Dazu die Analyse dieses Satzes:

Die Griechen, | als sie erfuhren, | sofort ... gezogen.
die...besiegt haben,sind | daß...sein würde, |

Achten Sie in den folgenden Sätzen auf eine klare Unterscheidung der drei Funktionen des Partizips und geben Sie das jeweilige Partizip in einer angemessenen deutschen Übersetzung wieder!

1. Κύρος ἦσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.
2. Κροῖσος πάντα τὰ ἔθνη εἶχε καταστρεψάμενος.
3. Οὐ λανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὄντες θνητοί.
4. Τὸ γινόμενον περὶ τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νεῖλου τοῖς μὲν ἰδοῦσι θαυμαστὸν φαίνεται, τοῖς δ' ἀκούσασιν παντελῶς ἄπιστον.
5. Οὐδεὶς πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὔτε πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσε (Warum steht hier auch bei ὄρᾳν G.c.P?).
6. Ὁ μάρτυς μεταξὺ λέγων ἐσιώπησε. – Μέγα ἐβόησας οὐδὲν προσῆκον.
7. Εἰς τὴν Σπάρτην ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον.
8. Οἶδα ἄνδρα ἓνα Πρωταγόραν πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ σοφίας ἢ Φειδίαν καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν.
9. Ἦν Περικλέους γνώμη (ἢ) πρότερον νενικηκυῖα.
10. Ἄρ' ἢ ψυχὴ εὐθύς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος καὶ ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα οἴχεται διαπτομένη καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ἐστίν;
11. Εὐρίσκω τὴν τῶν προγόνων πολιτείαν μόνην οὖσαν τῶν μελλόντων κινδύνων ἀποτροπὴν καὶ τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν.
12. Δίκαια πεπονθῶς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν.
13. Ὁ ταῦτ' εἰπὼν μαθέτω γνώμης διαμαρτάνων.
14. Τὸ μέγιστον τῶν ἀδικημάτων ἦν ὑπὸ φίλου ἡδικημένος.
15. Σιμωνίδης κατὰ Πλούταρχον ἐκάλει τὴν μὲν ζωγραφίαν ποίησιν σιωπῶσαν, τὴν δὲ ποίησιν ζωγραφίαν λαλοῦσαν.

16. Ὡσπερ τῶν πλεόντων οἱ τοῦ πυρσοῦ μὴ διαμαρτάνοντες μάλιστα σφύζονται καὶ τοὺς λιμένας εὐρίσκουσιν, οὕτως οἱ κατὰ τὸν νόμον ζῶντες ἀσφαλέστατα πορεύονται διὰ τοῦ βίου καὶ τῆς καταγωγῆς τῆς δεούσης τυγχάνουσιν.
17. Βοηθησάντων ἡμῶν προθύμως προσλήψεσθε πόλιν ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα.
18. Οἶδα Σωκράτην δεικνύντα τοῖς ξυνοῦσι ἑαυτὸν καλὸν ἀγαθὸν ὄντα.
19. Ἐγνώσαν οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει ὀλίγοι ὄντες τὴν τε προθυμίαν τῶν προσιόντων ἀπάντων ἐώρων· ἐκ τούτων δὴ φοβηθέντες ἔφυγον.

Über die Amazonen

Versuchen Sie, neben der angemessenen Wiedergabe der Partizipien auch die an den Verbalformen erkennbare Vorstellung der Handlung zu erfassen!

Ἄμαζόνες Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγατέρες, οἰκοῦσαι παρὰ τὸν Θερμῶδοντα¹⁾ ποταμόν, μόναι μὲν ὀπλισμέναι σιδήρῳ τῶν περὶ αὐτάς, πρῶται δὲ τῶν πάντων ἐφ' ἑππους ἀναβάσαι, οἷς ἀνεπίστως δι' ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ἤρουν μὲν τοὺς φεύγοντας, ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώκοντας· ἐνομίζοντο δὲ διὰ τὴν εὐψυχίαν μᾶλλον ἄνδρες ἢ διὰ τὴν φύσιν γυναικες· ἄρχουσαι δὲ πολλῶν ἐθνῶν, καὶ ἔργῳ μὲν τοὺς περὶ αὐτάς καταδεδουλωμένοι, λόγῳ²⁾ δὲ περὶ Ἑλλάδος ἀκούουσαι κλέος μέγα, πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος χάριν παραλαβοῦσαι τὰ μαχμώτατα τῶν ἐθνῶν ἐστράτευσαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. (Lysias)

IV. ZUM INFINITIV

K 16 1. Zum Wesen des Infinitivs im Unterschied zum Partizip

Bestimmen und übersetzen Sie – als Vorübung – folgende Infinitivformen!

λαχεῖν, ἀμαρτεῖν, ἐλεῖν, καμεῖν, πιεῖν, τεμεῖν, ἰδεῖν, πεσεῖν – εὐρεθῆναι, ἀξιεθῆναι, αἰρεθῆναι, ὀφθῆναι, ἐνεχθῆναι, ἀχθῆναι – αἰσθῆσθαι, ἐπιλαθῆσθαι, σχέσθαι, ἀπολέσθαι, ἀνασχέσθαι – ἐθῆναι, τεθῆναι, δοθῆναι, σταθῆναι, ῥηθῆναι, κληθῆναι – φανεῖν, νομιεῖν, πλεῖν, παθεῖν, κερεῖν, χεῖν, δραμεῖν – ἀγγεῖλαι, φῆναι, κρῖναι, καθῆναι, αἰσχύνα, κρῆναι.

¹⁾ Θερμῶδων = Fluß bei Trapezunt im östlichen Schwarzen Meer.

²⁾ λόγῳ = hier: ‚durch die Kunde‘.

Erfassen Sie in den folgenden Sätzen den Sinngehalt des den Infinitiv regierenden Verbums richtig!

1. Ἐπίστασαι περὶ μικροῦ πράγματος ῥήσεις παμμήκεις ποιεῖν.
2. Ἦρξαντο τὰ μακρὰ τεῖχη οἱ Ἀθηναῖοι οἰκοδομεῖν.
3. Ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θείων. – Μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι.
4. Βρασιδᾶς ἐπύθετο τὸν Θουκυδίδην κτῆσιν ἔχειν τῶν χρυσείων μετᾶλλων ἐργασίας ἐν τῇ Θράκῃ. – Ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν.
5. Τί δέ; Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα καὶ Κίμωνα καὶ Μιλτιάδην καὶ Περικλέα;
6. Πέφυκεν ἡ πτεροῦ δύναμις τὸ ἐμβριθὲς ἄγειν ἄνω.
7. Οὐκ αἰσχύνῃ σαυτὸν παρέχων σοφίστην; Αἰσχύνομαι εἰπεῖν τάληθῆ.
8. Σὺ μὲν δεινῶς ψεύδεσθαι οἶσθα, ἐγὼ δὲ μέμνημαι αἰεὶ ἀληθεύειν.
9. Πασῶν πόλεων Ἀθῆναι μάλιστα πεφύκασιν ἐν εἰρήνῃ αὖξεσθαι.
10. * Εἶκειν οὐκ ἐπίσταται κακοῖς (Sophokles, Antigone 472).
11. * Οὕτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν (Sophokles, Antigone 523).
12. * Τοὺς προδότας γὰρ μισεῖν ἔμαθον (Aischylos, Prometheus 1068).
13. * Καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι (Homer, Ilias 24,543).

ZUR WIEDERHOLUNG (Partizip):

1. Ἡρακλῆς οὐκ ἔφθη ἐνδὺς τὸν χιτῶνα, δν Ἴόλη ἔλαθε φαρμάκῳ χρίσασα, καὶ εἰς μεγίστην συμφορὰν ἐνέπεσε αἰσθόμενος τοῦ φαρμάκου εὐθὺς εἰσδυομένου εἰς τὰς σάρκας.
2. Φωκίων οὕτε γελῶν ἐωρᾶτο οὕτε κλαίων οὕτε λουόμενος ἐν βαλανείῳ δημοσίῳ οὕτε ἔχων τὴν χεῖρα ἐκτὸς τῆς περιβολῆς.

2. Zum ‚NcI‘ und ‚AcI‘ im Griechischen

K 17

A) Zum Subjekt beim Infinitiv

Studieren Sie in den folgenden Sätzen genau Subjekt und Prädikativum im Infinitiv!

1. Τὸν μὲν καλὸν ἀγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον.
2. Ὅμολογοῦμεν ἄδικοι περὶ ὑμᾶς γεγενῆσθαι.
3. Κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν τοὺς ἐταίρους.
4. Φασὶ δ' οἱ σοφοὶ καὶ οὐρανον καὶ γῆν κοινωνίαν συνέχειν καὶ φιλίαν.